

Təbib

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933 -cü ildən çıxır. <http://www.amu.edu.az> № 05 (1710) 16 mart 2020 - ci il Qiyməti 50 qəpik

Prezident İlham Əliyev altıncı çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclasında iştirak edib

Martın 10-da altıncı çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclası keçirilib.

İclasda iştirak edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev geniş nitq söyləyib. Bütün deputatlara uğurlar arzulayan ölkə başçısı altıncı çağırış Milli Məclisin ölkəmizdə aparılan genişmiqyaslı və çoxşaxəli islahatlara, onların dərinləşməsi işinə öz töhfəsini verəcəyinə əminliyini bildirib: "Fevralın 9-da keçirilmiş parlament seçkiləri ölkəmizin həyatında önəmli hadisə idi. Hər bir seçkilər önəmli hadisədir, bu seçkilərin xüsusiyyəti ondan ibarət idi ki, o, növbədənənar seçkilər idi. Bu seçkilərin fevral ayında keçirilməsinin əsas səbəbi islahatları dərinləşdirmək, vaxt itirmədən yeni tərkibdə Milli Məclisin işini təşkil etməkdir. Hesab edirəm ki, seçki prosesi uğurla keçdi və bu dəfə seçkilərə çox böyük maraq göstərilmişdir. Bunun əyani sübutu odur ki, bu seçkilərdə 1300-dən çox namizəd iştirak etmişdir. Əlbəttə ki, bu namizədlər fəal iş apararaq öz fikirlərini, baxışlarını, ideyalarını seçkilərə azad şəkildə çatdırıb bilməmişlər. Bütün namizədlər üçün bərabər şərait yaradılmışdır, heç bir ayrı-seçkiliyə yol verilməmişdir. 1300-dən çox namizədin olması, əslində, seçkilərə onlar tərəfindən göstərilən etimadın təzahürüdür. Hesab edirəm ki, bütövlükdə seçki prosesi həm uğurla keçmişdir, həm də seçkilərin nəticələri Azərbaycan xalqının iradəsini əks etdirmişdir. Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, Azərbaycan xalqı bu seçkilərdən məmnun qalmışdır və seçkilərdən sonra müşahidə olunan hadisələr bunu bir daha göstərir".

BU SAYIMIZDA

ATU-nun rektoru İraqın Azərbaycanadakı səfirliyinin nümayəndələrini qəbul edib

Rektor ATU-nun qadın əməkdaşlarını təbrik edib

◆ Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli ATU-nun xanım əməkdaşlarını və tələbə qızları **Beynəlxalq Qadınlar Günü** münasibətilə universitet rəhbərliyi adından təbrik edib. Professor Gəray Gəraybəyli ATU-nun qadın üzvlərinə cansağlığı, hər kəs üçün önəmli olan ailə səadəti arzulayıb. Bildirib ki, Azərbaycanın bütün sahələrdə qazandığı uğurlarda qadınların misilsiz xidmətləri vardır. Səhiyyə və təhsil sahəsində çalışan qadınların əziyyəti xüsusilə çoxdur.

ATU-nun rektoru İraqın Azərbaycandakı səfirliyinin nümayəndələrini qəbul edib

◆ Azərbaycan Tibb Universitetinin rəhbərliyi ilə İraq Respublikasının Azərbaycandakı səfirliyinin nümayəndələri arasında görüş olub.

genişlənməsi istiqamətində ilk addım olduğunu vurğulayıb: "Universitetinizdə olduqca çox sayda tələbəmiz təhsil alır. Onların yaşayışı, davranışı bizə maraqlıdır. Biz onlara cavab-

Görüşdə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli universitetdə ümumilikdə 335 nəfər İraq vətəndaşının təhsil aldığı bildirib. Rektor qeyd edib ki, onlardan 321 nəfəri tələbə, 13 nəfəri hazırlıq dinləyicisi və 1 nəfəri rezidentdir: "Biz tələbələr arasında fərq qoymuruq. Xarici ölkə vətəndaşı olan tələbələrə də eyni diqqət və qayğıni göstəririk. Bizim beynəlxalq əlaqələrimiz gün-gündən inkişaf edir. Sizinlə də əlaqələrin yaradılmasında, qarşılıqlı mübadilələr aparmaqda maraqlıyıq".

İraq Respublikasının Azərbaycandakı müvəqqəti işlər vəkili Maki Əlmamori bu görüşün ikitərəfli münasibətlərin

deh şəxslərlik. İstədik ki, iraqlı tələbələrlə görüşlər keçirək. Çünki tibb olduqca həssas və vacib sahələrdəndir. İraq sizin universitetin tələbələri üçün 3-9 aylıq praktik dərslər, tələbə, müəllim mübadilələri təşkil edə bilərik".

Görüşdə İraq Respublikasının Azərbaycandakı müvəqqəti işlər vəkili müavinləri dr. Huhafa Mahmoud, Zaid M. Abed, ATU-nun beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, dosent Orxan İsayev, ümumi işlər üzrə prorektor Tahir Vəliyev, xarici tələbələrlə iş üzrə dekan, dosent Qorxmaz Əhmədov iştirak ediblər.

Rektor ATU-nun qadın əməkdaşlarını təbrik edib

Azərbaycanın bütün sahələrdə qazandığı uğurlarda qadınların misilsiz xidmətləri vardır. Səhiyyə və təhsil sahəsində çalışan qadınların əziyyəti xüsusilə çoxdur. Bu fikirləri Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli universitetin bir qrup qadın əməkdaşı ilə görüşündə bildirib.

Qadınları qarşıdan gələn 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar bayramı münasibətilə bütün xanımları təbrik edən rektor G.Gəraybəyli qeyd edib ki, bu gün qadınlar respublikamızda aparılan islahatlarda və quruculuq işlərində çox yaxından iştirak edirlər. Onlar Azərbaycanın hər sahədə inkişafı işinə töhfələrini əsirsəmirlər. Bu işdə hər kəsə uğurlar diləyən rektor ATU-nun qadın kollektivinə cəsarət və ailə səadəti arzulayıb.

Dünya üzrə koronavirusa yoluxanların sayı 135 mini keçib

Dünya Səhiyyə Təşkilatı yeni növ koronavirusla bağlı (COVID-19) son vəziyyəti açıqlayıb.

Dekabr ayından yayılmağa başlayan yeni növ koronavirusla bağlı son vəziyyət açıqlanıb. Çində baş qaldırılmış yeni koronavirus (COVID-19) artıq 127

ölkəyə yayılıb. Dünya üzrə koronavirusa 135 mindən artıq insan yoluxub (102 yeni yoluxma), 4983-dən çox ölüm faktı qeydə alınıb. 71087-dən çox xəstə isə sağalıb (1300 yeni sağalanlar).

AZƏRTAC Dünya Səhiyyə Təşkilatına istinadən xəbər verir ki, ötən müddət ərzində İsveçrə, Norveç, Avstriya, Hindistan, Finlandiya, Pakistan, Filippin, Butan, Kamerun, Vatikan və Serbiyada da koronavirusa yoluxma qeydə alınıb.

Virusa yoluxma və ölüm sayına görə epidemiyanın baş qaldırdığı Çin liderdir.

İkinci yerdə Cənubi Koreya gəlir.

Bundan başqa, Yaponiya sahillərində "Doamond Princess" kruiz gəmisində də koronavirusa yoluxma faktı qeydə alınıb. Karantin altına alınan gəmidə 696 nəfərin yeni virusa yoluxduğu, 4 nəfərin öldüyü bildirilir.

Koronavirusdan ən çox əziyyət çəkən ölkə Çin, İran, İtaliya və Cənubi Koreyadır.

Qızıl Aypara Cəmiyyətinin fəaliyyətə başlamasının 100 ili tamam olur

Dünyada humanitar və xeyriyyəçilik sahəsində fəaliyyət göstərən müxtəlif təşkilatlar arasında geniş şəbəkəyə və zəngin tarixə malik Beynəlxalq Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Hərəkatını xüsusi vurğulamaq daha doğru olardı. Onun yaradılması ideyası hərəkatın qurucusu isveçrəli tacir, sülh üzrə Nobel mükafatçısı Anri Dünana məxsusdur. Sonralar ayrı-ayrı dünya dövlətləri hərəkatın zəruriliyini və ciddiliyini nəzərə alaraq, öz ölkələrində həmin humanitar missiya ilə məşğul olan təşkilatların yaradılmasına razılıq verdilər.

Ölkəmizin həmin beynəlxalq hərəkata qoşulması 1920-ci ildən başlayıb. Həmin il martın 10-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin müdafiə naziri əvəzi, general-leytenant Əliağa Şıxlinskiyin təşəbbüsü və Fətəli Xan Xoyskinin rəhbərlik etdiyi hökumətin qərarı ilə Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin fəaliyyəti üçün hökumət tərəfindən 483,490 rubl məbləğində maliyyə vəsaiti ayrılıb.

Milli cəmiyyət dövlətin və xalqın dəstəyinə arxalanaraq humanitar problemlərin həllində fəal iştirak edib. Lakin 1920-ci il aprel çevrilişindən sonra cəmiyyətin fəaliyyəti məhdudlaşdırılıb və 1923-cü ilədək həmin humanitar cəmiyyət Azərbaycanda formal olaraq Rusiya Qızıl Xaç Cəmiyyətinin nümayəndəliyi kimi fəaliyyət göstərib.

İkinci dünya müharibəsi illərində yaralı əsgərlərə göstərdikləri fədakar və qayğıkeş xidmətləri, qan donorluğu sahəsində, ümumiyyətlə, tibbi yardım sahəsindəki xeyirxah işlərini nəzərə alaraq, bir çox şərəf bacası Beynəlxalq Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Hərəkatının ən yüksək mükafatı "Florens Naytingeyl" (Florence Nightingale) medalı ilə təltif ediliblər. Onların arasında Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin 12 şərəf işçisi də olub.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1994-cü ildə Milli Məclisin qərarına əsasən milli cəmiyyət dövlət tərəfindən rəsmən tanınıb. Bundan sonra 1995-ci il noyabrın 1-də Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi tərəfindən rəsmən tanınıb. Həmin il noyabrın 26-da isə Beynəlxalq Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Cəmiyyətləri Federasiyasına daimi üzv qəbul edilib.

Prezident İlham Əliyev 2004-cü il yanvarın 31-də "Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinə dövlət qayğısının artırılması haqqında" Sərəncam imzalayıb. 2007-ci ildə "Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti haqqında" Qanunun qəbulu cəmiyyətin status, hüquq və fəaliyyət istiqamətlərinin müəyyən edilməsi baxımından mühüm addım oldu. Dövlət başçısı bu sahədə 9 fərman və sərəncam imzalayıb.

Milli cəmiyyət hazırda 300 mindən çox üzvü və 20 minə yaxın könüllünü öz ətrafında birləşdirir. Hazırda 92 rayon, şəhər, sahə bölməsi, 7 regional mərkəz fəaliyyət göstərir. Cəmiyyətin əsas məramı müvafiq qanunvericilik çərçivəsində əhalinin aztəminatlı təbəqəsinə, münafiqə, təbii və texnogen fəlakətlər zamanı zərərçəkənlərə təmənnəsiz ilkin tibbi-sosial, humanitar yardım və digər zəruri xidmətlərin göstərilməsindən ibarətdir.

Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti yarandığı 1920-ci ildən indiyədək aztəminatlı ailələrə, müalicəyə və yardıma ehtiyacı olanlara, tənha qocalara, miqrantlara və s. kimi həssas təbəqədən olanlara humanitar missiya çərçivəsində daim dəstək verir. Milli cəmiyyət özünün Beynəlxalq Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Hərəkatından bəhrələnen xüsusi humanitar missiyalı mandatı ilə dövlətin bu sahədə ən fəal yardımçısıdır.

Azərbaycanda koronavirusun yayılmasının qarşısının alınması üzrə profilaktik tədbirlər davam etdirilir

Azərbaycanda koronavirus xəstəliyinin yayılmasının qarşısının alınması üzrə profilaktik tədbirlər davam etdirilir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin yanında operativ qərargahdan bildirişlər ki, hazırda bununla bağlı müvafiq maarifləndirici, eyni zamanda, tibbi baxımından tədbirlər həyata keçirilir, ictimai məkanlarda dezinfeksiya işləri aparılır və Dünya Səhiyyə Təşkilatının tövsiyələrinə uyğun olaraq digər zəruri addımlar atılır.

Qeyd edək ki, Azərbaycan ərazisinə keçən şəxslər, həmçinin ölkə ərazisindəki vətəndaşlarda virusun əlamətləri aşkarlandıqda təlimata uyğun olaraq karantinə götürülərək müvafiq xəstəxanalara yerləşdirilir, həmin müddətdə müəyyən testlər və müalicə aparılır.

Qərargahın məlumatında deyilir: "Təəssüflə bildiririk ki, koronavirus xəstəliyinin əlamətləri olan şəxslər bəzi hallarda həkim briqadalarına qarşı zor tətbiq edir, çağırışa gələn təcili tibbi yardım heyətinə qarşı müqavimət göstərərək həkim nəzarətinə götürülməkdən yayınmağa çalışır.

Bununla əlaqədar əhaliyə müraciət edərək bildirik ki, virusun əlaməti aşkarlanan şəxsin həkim nəzarətinə götürülməsi

onun müalicəsinin aparılması zərurəti ilə yanaşı, ailə üzvlərinin, ətrafdakı şəxslərin virusa yoluxmaması baxımından vacibdir. Bununla həmən şəxs özü və yaxınlarının səhhətinin qeydinə qalmış, həmçinin virusun ölkə ərazisində yayılmasının qarşısını almış olacaq.

Qeyd edirik ki, karantin normalarını pozan, tibbi heyətin normal iş rejiminə mane olan hər bir şəxsə qarşı qanunun tələblərinə uyğun şəkildə tədbirlər görülməkdir. Eyni zamanda vətəndaşlarımıza virusdan qorunmaq üzrə gigiyena təlimatlarına riayət etməyi, insanların kütləvi toplaşdığı məkanlarda olmamağı, ciddi zərurət yaranmadığı halda xarici ölkələrə səfərlərini müvəqqəti ertələməyi tövsiyə edirik".

ATU-da koronavirusa qarşı təkrar dezinfeksiya işləri aparılıb

Dünyanın bir çox ölkəsində yayılan koronavirus epidemiyasının Azərbaycanda törədə biləcəyi fəsadların qarşısının alınması məqsədilə mart ayının 3-dən 27-dək respublikamızın bütün ümumtəhsil müəssisələrində tədris, təlim-təbiiyə prosesinin dayandırılmasına və bununla bağlı bütün tədbirlərin təxirə salınmasına dair Nazirlər Kabinetində qərar qəbul olunub.

si, 1 inzibati binası, idman kompleksi və Elmi-Tədqiqat Mərkəzi ikinci dəfə dezinfeksiya olunub, virus əleyhinə dərman səpilib.

Xatırladaq ki, ATU-da koronavirusa qarşı dezinfeksiya işləri hələ xəstəlik haqqında ilkin xəbərlər yayılmağa başlayanda aparılmışdı. Ümumiyyətlə, hər tədris ilinin əvvəlində universitetin bütün tədris korpusları və klinikaları virus əleyhinə dezinfeksiya olunur.

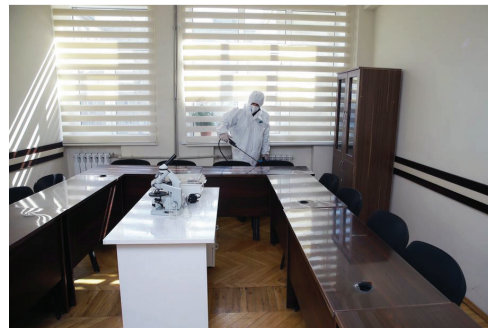
Qeyd edək ki, Nazirlər Kabineti ya-

Qərara əsasən, ATU-da da tədris prosesi dayandırılıb və universitetdə qabaqçılıq təhlükəsizlik tədbirləri görülür, dezinfeksiya işləri aparılır. Belə ki, universitetin auditoriyalarında, dər otaqlarında, foye və konfrans zallarında, giriş və çıxışlarında hərtərəfli tibbi-profilaktik və dezinfeksiya işləri aparılıb. Universitetin 5 tədris binası, 4 tədris klinikası, 4 tələbə yataqxana-

nında operativ qərargahın məlumatına əsasən, tibbi-profilaktik, dezinfeksiyaedici və digər qabaqçılıq tədbirlərin intensivləşdirilməsi məqsədilə 2020-ci il martın 3-dən 20-dək (ilk tədris günü mart ayının 27-i müəyyən edilir). Bu müddət ərzində bütün təhsil müəssisələrində tibbi-profilaktik və dezinfeksiyaedici tədbirlərin başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

ATU-nun 26 tələbəsinə əlavə təqaüd veriləcək

Bu il ərzində Azərbaycan Tibb Universitetinin bəzi tələbələri əlavə aylıq təqaüd almaq imkanını qazanıb. Bu imkan ATU ilə Tibbi Servis şirkəti "Medi Club" MMM arasında əməkdaşlıq müqaviləsinə əsasən yaranıb.

Ötən il ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli ilə "Medi Club"-ın baş direktoru Sabir Adnəyev arasında imzalanan müqaviləyə əsasən, universitetin 10 tələbəsinə aylıq 150 manat məbləğində təqaüd ödənilirdi.

Bu ildən etibarən "Medi Club" tərəfindən təqaüd qazanan tələbələrin sayı artaraq 26 olub. Bu şirkət ATU-nun 26 tələbəsinə hər ay əlavə olaraq 150 manat təqaüd ödəyir. Bundan əlavə, universitetin tələbə və rezidentləri pulsuz təlimlərdə iştirak etmək imkanı qazanıblar.

Qeyd edək ki, müqavilə şərtlərinə görə, "Medi Club" ATU-nun hər ixtisas üzrə bir rezidentinin kompüter tomoqrafiyası, poliklinik terapiya, pediatriya və təcili yardım üzrə ro-

tasiya tsikllərini keçməsi üçün öz kliniki bazasını təqdim edir. Müqavilədə tələbələrin şirkətin bazasında ödənişsiz staj keçməsi və müştərik elmi işlər aparılması da öz əksini tapıb.

"Medi Club" MMM ilə ATU arasındakı əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi, təqaüd ayrılan tələbələrin sayının gələcəkdə artırılması da nəzərdə tutulub.

Həmçinin, əməkdaşlıq çərçivəsində ATU-da bu ildən etibarən açılacaq fizioterapist ixtisası üzrə təhsil alacaq tələbələr üçün Gənclər və İdman Nazirliyinin nəzdində olan tibbi idman reabilitasiya mərkəzlərində təcrübə keçirilməsi də baş tuta bilər.

"Pnevmoniyanın əlamətləri onun törədicisindən asılı olaraq müxtəlifdir"

Pnevmoniya, yəni sətəlcəm ağciyər toxumasının iltihabi xəstəliyidir. Adətən pnevmoniya sürətlə inkişaf edərək qısa müddətdə sinədə ağrı, temperaturun yüksəlməsi, bəlgəmli öskürək və tənənfəsliklə xarakterizə olunur. Bəzi hallarda isə pnevmoniya soyuqdəymə və kəskin respirator virus infeksiyalarından, yəni qripdən sonra inkişaf edir. Pnevmoniya ilə xəstələnməyə görə risk qrupuna kiçik yaşlı uşaqlar və yaşı 65-dən çox olan şəxslər, şəkərli diabet, QİÇS, xronik ağciyər-ürək və mədə bağırsağ xəstəliyi olanlar, orqanizmin immun sistemini zəiflədən preparatları qəbul edənlər, ağır cərrahi əməliyyat keçirənlər, zərərli vərdişləri olanlar – siqaret çəkənlər, alkoqol qəbul edənlər daxildir.

Bu barədə Azərbaycan Tibb Universitetinin ağciyər xəstəlikləri kafedrasının müdiri, dosent Rafiq Bayramov məlumat verib.

"Pnevmoniyanın əlamətləri onun törədicisindən asılı olaraq müxtəlifdir. Bakteriyaların bir çox növləri pnevmoniyaya səbəb ola bilər. Bakterial pnevmoniyalar həm ilkin olaraq, həm də yuxarı tənəffüs yollarının virus infeksiyalarından sonra da inkişaf edə bilər. Bakterial pnevmoniyanın əlamətləri titrətmə, yüksək temperatur, tərləmə, döş qəfəsində ağrı, tənənfəslik, öskürək, yaşıl və ya sarı bəlgəm ifrazıdır. Qeyd etmək lazımdır ki, pnevmoniya ilə xəstələnməyə görə yüksək risk qrupuna daxil olan uşaqlar, yaşlı və immun sistemi zəif xəstələrdə əlamətlər fərqli ola bilər. Hətta bəzi hallarda temperatur yüksəlmə əvəzinə aşağı düşə bilər. Bakterial pnevmoniyalar zamanı adətən ağciyərin ancaq bir payı zədələnir ki, buna da lobar pnevmoniya deyilir. Antibiotiklərlə bakterial pnevmoniyaların müalicə edilməsinə baxmayaraq, bəzi antibiotiklərə davamlı bakterial pnevmoniyalar müalicədə problem yaradır.

Pnevmoniyaların təxminən yarısı viruslar tərəfindən törədilir. Viral pnevmoniyalar soyuqdəyməyə bənzər simptomlarla - adətən quru öskürəklə başlayır, başağrısı, qızdırma, əzələ ağrısı, üzülmə kimi əlamətlərə rast gəlinir. Xəstəlik inkişaf etdikcə tənənfəslik əmələ gəlir, az həcmdə olan ağ və ya rəngsiz bəlgəm ifrazı ilə xarakterizə olunur. Virus

mənşəli pnevmoniyalarda antibiotiklərlə müalicə effektivdir. Virus mənşəli pnevmoniyalar zamanı ikincili olaraq bakterial pnevmoniyalar da qoşula bilər.

Mikoplazmaların törətdikləri pnevmoniyalar həm bakterial, həm də virus mənşəli pnevmoniyaların əlamətlərini birləşdirir. Lakin bu əlamətlər daha mülayim olur və daha gec inkişaf edir. Mikoplazma pnevmoniyaları məktəb yaşlı uşaqlar və gənclər arasında daha çox rast gəlinir, antibiotiklərlə müalicəyə həssasdırlar. Lakin quru öskürək və zəiflik bir müddət davam edə bilər", - deyərək mütəxəssis bildirib.

Kafedra müdirinin sözlərinə görə, bir sıra göbəkənlər də pnevmoniyaya səbəb ola bilər: "Bəzi insanlar bunu kəskin pnevmoniya şəklində keçirir, bəzilərinə isə simptomlar çox zəif nəzərə çarpır və xronik pnevmoniyaya keçərək aylarla davam edir. Pnevmonist pnevmoniyaları QİÇS olan xəstələrdə daha çox rast gəlinir. İmmun sistemi zəif olan, orqan transplantasiyası, kimyəvi terapiya, kortikosteroidlərlə və ya digər immun zəiflədici dərmanlarla müalicə alan xəstələr də pnevmonist pnevmoniyaları ilə xəstələnməyə görə risk qrupuna aiddirlər. Pnevmonist pnevmoniyaları zamanı ən çox müşahidə edilən əlamətlər uzun sürən öskürək, qızdırma və tənənfəslikdir.

R.Bayramov qeyd edib ki, kimdəsə öskürək, tənənfəslik, sinədə ağrı, qızdırma olarsa, mütləq həkimə müraciət etməsi tövsiyə olunur. Pnevmoniyaya vaxtında diaqnoz qoyulub, düzgün müalicə aparılmazsa, ağırlaşmalar inkişaf edə bilər ki, bu da həyatı təhlükəli ola bilər. Pnevmoniyanın müalicəsi ixtisaslı mütəxəssis tərəfindən, törədicinin növünə və ona qarşı dərmanlara həssaslığa müvafiq, kompleks olaraq aparılmalıdır.

Respublikanın baş epidemioloqu virusdan qorunmağın sadə yolunu açıqladı

◆ **Koronavirus təhlükəsi ilə bağlı insanlar virusdan qorunmağın müxtəlif yollarını axtarırlar. Neçə gündür sosial şəbəkələrdə bunun üçün çox sadə üsul - buruna perəkis tökməklə virusa yoluxmanın qarşısının alınmasına dair məsləhətlər dolur.**

Səhiyyə Nazirliyinin baş epidemioloqu, Azərbaycan Tibb Universitetinin Epidemiologiya kafedrasının müdiri, professor İbadulla Ağayev bildirir ki, bu metoddan özbaşına istifadə etmək məsləhət deyil: "Əvvəlcə, həkimlə məsləhətləşmək lazımdır. Çünki bildiyiniz kimi perəkis qıcıqlanma yarada bilən bir mahluldur. Hazırda bütün xəstəxanalarımız gücləndirilmiş rejimdə işləyirlər. Ona görə də insan özündə nəşə hiss edərsə, həkimə müraciət etməsi məsləhətdir".

Baş epidemioloq bildirir ki, gün ərzində əlləri və üzü sabunla yumaq daha effektiv metoddur: "Sabun məhlulu ilə burun dəliklərini də yumaq olar. Alternativ variant kimi "Oksalin" məhləmini də qorunmaq üçün burun dəliklərinə sürtmək olar".

Qoruyucu maska taxılmasına gəlincə, mütəxəssis bunun ətrafında ajiotaj yaradılmasını düzgün saymır. Çünki xəstələnməyən insanın maska taxması məntiqli deyil: "Əgər bu virus ölkədə varsa, maska taxılsa da insana keçəcək. Əgər mən xəstələnməmişəmsə, niyə qoruyucu maska taxım? Bu gün insanları narahat edəcək hal yoxdur. Əminliklə deyə bilərəm ki, Azərbaycanda koronavirus yoxdur. Bir daha qeyd edirəm ki, virus-

dan qorunmaq üçün gigiyenik normalara əməl etmək daha yaxşı olar".

Professor İbadulla Ağayev bildirir ki, hazırda ölkədə epidemioloji həddi aşan heç bir yoluxucu xəstəlik qeydə alınmayıb. O, ölkədə koronavirus epidemiyasının olması ilə bağlı iddiaların əsassız olduğunu bildirib. Yalan informasiyalarla əhali arasında panika yaratmağın düzgün olmadığını bir daha vurğulayıb. İ.Ağayev qeyd edib ki, ölkədə koronavirusa yoluxma faktı aşkarlansa, bu haqda dərhal ictimaiyyətə məlumat veriləcək: "Təşviş üçün heç bir əsas yoxdur. Olmayan bir halın mövcudluğunu necə təsdiqləyə bilirik?! Əgər belə bir təhlükə olsa, onu gizlədən deyilik".

Qeyd edək ki, Azərbaycanda koronavirusla bağlı Elmi-Tədqiqat Ağciyər Xəstəlikləri İnstitutu, 1 saylı Klinik Tibbi Mərkəz və 7 saylı Uşaq infeksiyon xəstəxanasında xüsusi palatalar ayrılıb.

"Arterial hipertenziyanın müalicəsinə müasir baxış" mövzusunda mühazirə

◆ **ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasında "Arterial hipertenziyanın müalicəsinə müasir baxış" mövzusunda mühazirə keçirilib.**

Cəmiyyətinin 2018-ci ildə birgə qəbul etdiyi "Arterial hipertenziyanın diaqnostikası haqqında son klinik tövsiyələr" haqqında ətraflı danışan professor Vəsadət Əzizov,

Mühazirə I Daxili xəstəliklər kafedrasının müdiri, professor Vəsadət Əzizov tərəfindən təqdim olunub.

Təqdimatda Avropa Kardioloqlar Cəmiyyətinin və Avropa Hipertenziya

həmçinin Amerika Kardioloqlar Asosiasiyasının 2017-ci il noyabr ayında verdiyi klinik tövsiyələrlə də müqayisə aparıb.

Təqdimatın davamında mövzu ətrafında müzakirələr aparılıb.

"İlkin tibbi yardım hər kəs üçündür" layihəsi yekunlaşıb

◆ **Azərbaycan Gənclər Fondunun dəstəyi və ATU-nun Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin vasitəsi ilə start götürən "İlkin tibbi yardım hər kəs üçündür" layihəsi martın 1-də başa çatıb.**

bil Seyidov məruzə ilə çıxış edib. Bildirib ki, istifadə etdiyi məlumatlar Amerika Ürək Assosiasiyasının geri qayıtmayan təlimatları, klinik protokollar əsasında hazırlanıb. Məruzəçi təbii fəlakətlər, yanğınlar, avtomobil qəzaları

Əzcaçılıq fakültəsinin III kurs tələbəsi Günay Vəlizadə bu layihənin iştirakçılar üçün faydalı olduğunu bildirərək, ixtisasından asılı olmayaraq hər kəsin ilkin tibbi yardım etmək barədə məlumatlı olmasının vacibliyini söyləyib.

ATU-nun THİK-nin sədri Elvin Kərimli təlimlərin əhəmiyyətindən söhbət açaraq layihənin real-laşmasında dəstəyə görə Azərbaycan Gənclər Fondunun rəhbərliyinə təşəkkür edib və bildirib ki, əsas məqsəd cəmiyyətin aparıcı təbəqəsi olan tələbələr arasında ilkin tibbi yardıma dair bilik və bacarıqların artırılması, onların bu sahədə təşəbbüslərinin genişlənməsinə nail olmaqdan ibarətdir.

Layihənin rəhbəri, THİK-nin müavini Cavid Mustafazadə qeyd edib ki, layihənin ünvanlandığı gənclər qrupunun müxtəlif situasiyaları, təcili surətdə ölüm hallarının azaldılmasına yardımçı olmaq da bu məqsədlər sırasındadır. Qeyd edək ki, "İlkin tibbi yardım hər kəs üçündür" layihəsi Azərbaycan Gənclər Fondunun 13-cü qrant müsabiqəsinin qalibidir. Layihədə ATU, BDU, BMU, ADNSU, ADPU və digər universitetlərdən olan 208 tələbə iştirak edib. Layihə çərçivəsində tələbələr üçün təlim və seminarlar keçirilib, onlara praktiki təcrübə keçmək üçün şərait yaradılıb.

O, çıxışında hazırladığı Qrant layihəsinin müsabiqədə yer tutmasının sevindirici hal olduğunu söyləyib və maliyyə dəstəyinə görə Azərbaycan Gənclər Fondunun rəhbərliyinə təşəkkür edib.

Tədbirdə Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin Səhiyyə siyasəti və planlaşdırma şöbəsinin müdiri Na-

və s. zamanı xəsərət alanlara ilkin tibbi yardımın necə göstərilməsini bulyajlar vasitəsilə tələbələrə izah edib.

Layihəni uğurla başa vurmuş gənclərdən ibarət "İlkin tibbi yardım" komandasının formalaşdırılması, gənclərin ölkəmizin ev sahibliyi etdiyi beynəlxalq tədbirlərdə iştirakını təmin etmək planlaşdırılır. Buna görə də ən yüksək nəticə göstərən 10 tələbə 2 günlük tam təkmilləşmiş praktiki təlimlər keçmək hüququ qazanıb.

Bundan başqa, yüksək nəticə göstərən 10 tələbənin beynəlxalq tədbirlərdə və praktiki təlimlərdə iştirak etməsinə icazə veriləcək. Bu barədə isə onlar elektron ünvanları vasitəsi ilə məlumatlandırılacaqlar.

Təlim-seminarının sonunda tələbələr nəzəri hissə ilə bağlı 15 sualdan ibarət təlimlərin effektivliyinin qiymətləndirilməsi məqsədilə testdən keçiblər. Testdə 70% nəticə göstərən tələbələr diplom və hədiyyələrlə təltif olublar.

Tək mədəcik əməliyyatı keçirmiş 12 yaşlı uşaqda ikimədəcikli təmir icra olunub

◆ **Kavopulmonar anastomoz əməliyyatı, əsasən tək mədəcikli təmir planlanan xəstələrdə ilk mərhələdə icra olunan bir əməliyyatdır.**

exokardioqrafiya müayinəsi olunan zaman ona d TGA, VSD, PS diaqnozu qoyulub və bu zaman xəstənin ikimədəcikli təmir şansının olduğu qənaətinə gəlinib

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasına qəbul edilən 2008-ci il təvəllüdü Zəhra Qənbərlinin intrakardiak morfoloji biventrikulyar təmirə uyğun olsa da, tibb mərkəzlərinin birində əməliyyat səhv aparılıb. Xəstənin üzərində Glenn proseduru icra edilib. Bu barədə "Təbib" qəzetinə uşaq ürək cərrahı Ramal Həsənov məlumat verib. Həkimin bildirdiyinə görə, əməliyyatdan sonra xəstədə göyermə, cüzi hərəkət zamanı tənqənəfəslik və yorğunluq müşahidə olunub. İkiyönlü Glenn əməliyyatı olunmuş 12 yaşlı xəstə

və xəstədə Glenn "takedown" (GTD) + Rastelli əməliyyatı icra olunub. Superior Vena Cava Warden proseduruna uyğun olaraq sağ atrioma təkran anastomoz edilib. Sinus ritmi qorunub.

Qeyd edək ki, əməliyyat 14 saat çəkib, əməliyyat sonrası xəstənin döş sümüyü açıq buraxılaraq reanimasiyaya götürülüb. Əməliyyatın 4-cü günü xəstənin sternumu qapadılaraq ekstubasiya olub. 20 gündən sonra isə xəstə normal klinik və hemodinamik göstəricilərlə evə yazılıb. Hazırda xəstə özünü normal hiss edir və həkim nəzarətindədir.

Təmsilçimiz ictimai səhiyyəyə dair beynəlxalq seminarlarda iştirak edib

Azərbaycan Tibb Universitetinin ictimai səhiyyə fakültəsinin dekani, professor Anar Ağayev bir neçə gün öncə Lyublyana şəhərində (Sloveniya) keçirilən seminarlarda iştirak edib. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Avropa üzrə Regional ofisinin təşkil etdiyi toplantı ictimai səhiyyə və ilkin səhiyyə xidmətlərinin regiona inteqrasiyası ilə bağlı məsələlərin müzakirəsinə həsr olunub.

A. Ağayevin sözlərinə görə, görüşün əsas məqsədi ilkin tibbi yardım sistemini yeni tətbiq etməyə başlayan, yaxud bu dəyişikliyin astanasında olan üzv ölkələr üçün təhsil platformasının yaradılmasıdır. Tədbirdə ictimai səhiyyə və ilkin tibbi yardım üzrə ekspertlər milli səviyyədə yarana biləcək problemlərin həlli ilə bağlı müzakirələr aparılır. Interaktiv seminar formatında keçirilən

tədbirdə 30-a yaxın nümayəndə iştirak edib. Seminarda respublikamızdan universitetimizlə yanaşı, ÜST-nin Azərbaycan üzrə nümayəndəsi Hande Harmançı, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi, İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi "TƏBİB" və Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun təmsilçiləri qatılıblar.

Arif Ağayev: "Yemək borusu xəstəliklərinin cərrahi yolla müalicəsi üçün xaricə üz tutmağa ehtiyac yoxdur"

Bu gün geniş yayılan patoloji vəziyyətlər içərisində yemək borusu xəstəlikləri xüsusi yer tutur. Döş qəfəsi cərrahiyyəsinə aid olan bu xəstəliklərin bəzən müxtəlif mütəxəssislər tərəfindən xaotik müalicəsi mövzunu bir qədər də aktuallaşdırır. Ona görə də yemək borusu xəstəliklərinin müayinəsi, əsasən də cərrahi yolla müalicəsi barədə bizi maraqlandıran suallarla ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının torakal cərrahı, t.ü.f.d., Avropa və Ukrayna Torakal Cərrahlar Assosiasiyasının üzvü Arif Ağayevə müraciət etdik.

çox üstünlük təşkil edən yemək borusunun bədxassəli törəmələridir, bu ümumi problemin haradaca 40 faizini əhatə edir. Biz də onları daha müasir cərrahi üsullarla müalicə edirik. Azərbaycanda bu cür əməliyyatlar yalnız bir neçə müəssisədə, o cümlədən ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında uğurla icra olunur. Nəticələrimiz də dünyanın öncül klinikaları səviyyəsindədir. Demək olar ki, klinikamızda yemək borusu patologiyasından ölüm halları baş verməyib. Təbii ki, əməliyyat sonrası fəsadlar olur, amma vaxtında göstərilən peşəkar müdaxilə sayəsində aradan qaldırılır".

A. Ağayev "yemək borusu xəstəliklərinin müalicəsi çox çətinidir" düşüncəsinin artıq köhnəliyini, problemlərin stend taxmalar, bərpə əməliyyatları, invaziv üsullarla həll olunduğunu deyir: "Yemək borusu patologiyaları əksərən cərrahi problemlər olur və bizim klinikada bu patologiyaların diferensial diaqnostikası dəqiqliklə aparılır. Kompüter tomoqrafiyası, rentgenoloji, endoskopik, laborator müayinələr və invaziv əməliyyatlar üçün alət və texniki avadanlıqlarla təchizat yüksək səviyyədədir. Müasir texniki imkanlardan səmərəli istifadə edən peşəkar bir komanda pasiyentlərin xidmətindədir. Döş qəfəsi cərrahiyyəsinə aid elə bir əməliyyat növü yoxdur ki, klinikanın nəzdindəki mərkəzdə icra edilməsin.

12 illik cərrahlıq təcrübəmdən çıxış edərək əminliklə deyirəm ki, yemək borusu xəstəliklərinin cərrahi yolla müalicəsi üçün xaricə üz tutmağa ehtiyac yoxdur. Bizim mərkəzdə əməliyyat olunan xəstələr əməliyyatın 5-ci, 7-ci günü normal həyata geri dönlür. Düzgün qidalanmanı əngəlləyən, həyat keyfiyyətlərini aşağı salan, ağızdan qida qəbulunun tamamilə dayandırılmasına gətirib çıxaran problemlər qısa müddət ərzində daha az travmatik yollarla öz həllini tapır".

Dünya Qlaukoma Həftəsi keçirilib

Dünyanın bir çox ölkəsində qeyd edilən Dünya Qlaukoma Həftəsi bu il martın 8-dən 14-dək keçirilib. Qlaukoma Həftəsi Dünya Qlaukoma və Dünya Qlaukomalı Xəstələr Assosiasiyaları arasında ortaq bir təşəbbüsdür. Həmin təşəbbüs son 10 ildə çox böyük müvəffəqiyyət qazanıb.

Green = go get your eyes tested for Glaucoma & save your sight!

AZƏRTAC xəbər verir ki, göz xəstəliklərindən biri olan və el arasında "qara su" xəstəliyi adlandırılan qlaukoma gözdaxili mayenin axınının pozulması nəticəsində baş verir. Xəstəliyin yaranmasında əsas risk amili gözdaxili təzyiqin yüksəlməsidir. Bundan başqa, yaş faktoru da qlaukomanın yaranmasına təsir edən səbəblərdən biridir. "Qara su" xəstəliyi xroniki və proqressivləşən xəstəlikdir. Onu qeyri-düzgün müalicə etdikdə tam korluqla nəticələnə bilər.

Hazırda qlaukomanın 2 əsas forması mövcuddur: açıqbucaqlı və qapalıbucaqlı qlaukoma. Bu növlər arasında ən çox rast gəlinən açıqbucaqlı qlaukoma qapalıbucaqlı qlaukoma növünün təxminən 70 faizini təşkil edən açıqbucaqlı qlaukoma görmə funksiyalarının artan pozulması ilə simptomuz gedisatə malikdir. Görmə siniri diskində və görmə sahəsində əmələ gələn kliniki dəyişikliklər, ancaq sinir liflərinin təxminən 40 faizinin məhvindən sonra özünü büruzə verir.

Daha çox Asiya ölkələrində qeydə alınan qapalıbucaqlı qlaukoma məhz gözün quruluşu mühüm rol oynayır. Belə ki, gözün ön və arxa oxunun qısa, gözün ölçülərinin az, gözün ön kameranın dayaz olması nəticəsində bucağın bağlı və ya dar

olması qapalıbucaqlı qlaukomanın yaranmasına təkan verir. Qapalıbucaqlı qlaukoma güclü ağrılar, ürəkbulanma, qusma, başgicəllənmə, başağrıları ilə nəticələnə bilər.

Qlaukoma xəstəliyi hər yaşda yarana bilər. Lakin xəstəliyə 40 yaşdan sonra daha çox rast gəlinir. Statistikaya görə, dünyada 100 milyondan çox insan qlaukoma xəstəsidir. Demək olar ki, hər beş qlaukomalı xəstədən biri görmə qabiliyyətini tamamilə itirir.

Avropa Qlaukoma Cəmiyyəti hər kəsə 40 yaşdan sonra ildə bir dəfə gözdaxili təzyiqini ölçdürməyi, nəslində qlaukoma xəstəliyi olan insanlara 35 yaşdan sonra ildə ən azı bir dəfə gözdaxili təzyiqlərini yoxlatdırmağı tövsiyə edir.

Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzində ölkəmizdə yeganə olan və ən müasir diaqnostik avadanlıqlarla təchiz olunmuş Qlaukoma Mərkəzi yaradılıb. Bu mərkəzdə xəstəliyin nəinki vaxtında aşkarlanması, müalicəsi, o cümlədən bütün xəstələrin dispanser qeydiyyatı və daimi nəzarəti mümkündür. Hazırda Azərbaycanda 22 mindən çox qlaukomalı xəstə dispanser qeydiyyatındadır.

Mərkəzdə müasir diaqnostik üsullar ilə yanaşı, qlaukomanın müxtəlif müasir müalicə üsulları aparılır. Qlaukomanın müalicəsinin əsasını görmə sinirinin geridönməz zədələnməsinin dayandırılması və görmə funksiyalarının azalmasının qarşısını almaq məqsədilə gözdaxili təzyiqin salınması və görmə sinirinin qidalandırılması təşkil edir.

Qlaukomanın vaxtında aparılan müalicəsi yalnız gözdaxili təzyiqi endirən damcıların tökülməsindən ibarətdir. Xəstəliyin daha ağır hallarında isə lazer cərrahiyyəsinə və ya operativ müdaxiləyə üstünlük verilir. Bütün hallarda müalicə forması xəstəliyin tipi, dərəcəsi və xəstənin yaşı nəzərə alınaraq aparılır. Müasir texnologiyalar müalicə prosesini maksimum dərəcədə təhlükəsiz və uğurla aparmağa imkan verir, hətta əksər hallarda onun müalicəsi üçün stasionar şəraitdə qalmağa tələb olunmur.

ATU-da qazaxıstanlı olimlərlə birgə seminar

◆ Fevralın son günü bütün dünyada Orfan xəstəliklər – nadir xəstəliklərlə mübarizə günü kimi qeyd olunur. Bununla bağlı Azərbaycan Tibb Universitetində "Mukopolisaxaridoz xəstəliyinin erkən diaqnostikası və menecmenti" mövzusunda seminar keçirilib.

çixış ediblər.

Seminarda ATU-nun nevrologiya kafedrasının professoru, t.e.d Aytən Məmmədbəyli və Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimlərin Təkmilləşdirmə İnstitutunun pediatriya kafedrasının dosenti, t.e.d. Zem-

ATU-nun nevrologiya kafedrasının təşəbbüsü ilə keçirilən tədbir Qazaxıstan Pediatriya və Uşaq Cərrahiyyəsi Elmi Mərkəzi ilə birgə təşkil olunub. Tədbirdə həmin mərkəzin aparıcı mütəxəssisləri - t.e.d. baş elmi işçi Mayra Şaripova, Reanimasiya və İntensiv terapiya şöbəsinin müdiri Gülşad Alimxanova, həkim-qastroenteroloq Anatoliy Kislenko xəstəliyin erkən diaqnostikası və əvəzedici ferment müalicəsinin nəticələri, həmçinin MPS-li xəstələrdə anestezioloji tədbirlərin aparılması haqqında məruzə ilə

fira Quliyeva öz praktikalarındakı MPS-in müxtəlif formasında olan 11 pasiyentin klinik hallarını tədqim ediblər.

Tədbirdə həmçinin 30 yaşlı MPS xəstəsi olan "Jana Ömür" fondunun direktoru Samat Ramazanov (Qazaxıstan) öz xəstəliyinin tarixçəsi haqqında danışdı.

Tədbir pediatriya, uşaq nevroloqları, anestezioloqlar və genetiklər tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

ATU-nun mətbuat xidməti

Məhsuldar alim, yorulmaz müəllim

◆ ATU-nun Daxili xəstəliklər kafedrasının professoru, tibb elmləri doktoru, Respublikanın "Əməkdar müəllim"i Sərvər Alimetovun bu günlərdə 80 yaşı tamam oldu.

Sərvər Nəriman oğlu Alimetov 1940-cı il martın 12-də ölkəmizin dilbər guşələrindən biri olan Qusar rayonunun Düztahir kəndində dünyaya gəlib. O, 1946-cı ildə Düztahir kənd orta məktəbinə daxil olmuş və buranı 1956-cı ildə qızıl medalla bitirmişdir. Sözügedən məktəb 1946-cı ildə Düztahir kəndi və onun ətraf kəndləri üçün, İkinci Dünya və Böyük Vətən müharibələri qurtarıqdan sonra açılmışdı və kənd əhalisi arasında "kənd akademiyası" adlanırdı. Burada o zaman tətbiq olunan vahid proqressiv proqram üzrə qabaqcıl fənlər yüksək ixtisaslı müəllimlər tərəfindən tədris olunurdu, ciddi nizam-intizam gözlənilir, təlim-təbiiyə aparılır, şagirdlərə vətənpərvərlik aşılanır və daim canlı həyat ruhu hiss olunurdu. Orta təhsil biliklərinə dərinlən yiyələnmiş S.Alimetov 1956-cı ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun pediatriya fakültəsinə daxil olmuşdur. 1962-ci ildə ali təhsilini əla qiymətlərlə başa vurduqdan sonra onun Azərbaycan Tibb Universitetində, Uşaq cərrahiyyəsi kafedrasında saxlanması haqqında Elmi Şuranın qərarına baxmayaraq, o, kəndə təyinat götürmüşdü.

1962-1970-ci illərdə Qusar rayonunun Şirvanovka Regional Xəstəxanasında baş həkim vəzifəsində çalışmışdır. Qeyd edək ki, bu xəstəxana Nabran, Yalama, Şirvanovka, Samur qəsəbəsini əhatə etməklə Azərbaycan-Dağıstan sərhədi boyunca 20-dən çox kənd və obalara çoxistiqamətli şəkildə tibbi xidmət göstərirdi. Həmin illərdə əhali arasında müxtəlif parazitlar və infeksiya mənşəli xəstəliklər, yüksək uşaq ölümü göstəricisi, səhiyyə-maarif işinin yoxluğu baş alıb gedirdi. S.Alimetovun 7 il ərzində bu sahədə peşəkar kollektivi ilə birlikdə göstərdiyi gərgin təşkilatçılıq, səhiyyə, diaqnostika, müalicə və profilaktik əməyi sayəsində yüksək nəticələr əldə edilmiş, uşaq ölümü xeyli aşağı endirilmiş, Nabran turistik bazasında tibbi xidmət yaxşılaşdırılmışdır.

1970-ci ildə səhiyyə sahəsində böyük praktik təcrübə qazanan S.Alimetovun müsabiqə yolu ilə akademik C.Abdullayevin rəhbərlik etdiyi hospital terapiya kafedrasında aspiranturaya daxil olmuşdur.

O, 1972-ci ildə "Öd kisəsi və ödcıxarıcı yolların xəstəliklərində su və elektrolit mübadiləsinin dinamika" mövzusunda dissertasiya işini vaxtından tez, uğurla müdafiə edərək tibb elmləri namizədi olmuşdur. Bu dissertasiya üzrə duodenal zondun modifikasiyasını və öddə elektrolitlərin alovlu fotometr vasitəsilə müəyyən edilməsi üsulunu işləyib hazırlamışdır.

Bundan sonra, aspiranturaya vaxtından əvvəl müvəffəqiyyətlə başa vurmuş kadr kimi o, Azərbaycan Tibb İnstitutunun hospital terapiya kafedrasında assistent, müxtəlif illərdə pediatriya fakültəsində elmi işlər üzrə dekan müavini, internatura şöbəsinin müdiri, Respublika Tibb-Məhkəmə Ekspertizasında terapevt-ekspert, Səhiyyə-maarif müşaviri, fakültə partiyası təşkilatının katibi və sair məsul vəzifələrdə

işləmişdir.

1976-cı ildə İnstitutun Daxili xəstəliklər kafedrasına dosent vəzifəsinə seçilən S.Alimetov 1977-1980-ci illərdə xüsusi xarici ezamiyyət üzrə Əlcəzairdə 3 il həkim kimi Benisaf mərkəzi çoxprofilli xəstəxanada işləmişdir. Bu müddət ərzində Əlcəzair, Mərakeş, Tunis, Macarıstan, Bolqarıstan, Rusiya, Yaponiya və digər ölkələrdə keçirilmiş elmi konfrans, konqres və simpoziumlarda fəal iştirak etmişdir.

S.Alimetov 1998-ci ildə "Xronik ürək çatışmazlığında hemodinamik və homeostaz pozğunluqlarının xüsusiyyətləri və korreksiyası" mövzusunda tibb elmləri üzrə doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmişdir. Burada ürək çatışmazlığına düçar olmuş xəstələrdə bəzi toksiki mikroelementlərin çoxluğu sayəsində toksikozlar, bradikardiya, hipotoniya, refrakter vəziyyətlərdə rekompensasiya üsullarını işləyib hazırlamışdır; yeni klinik əlamət, Alimetov simptomu adı altında təsvir edilmişdir ("Tibb terminləri və klinik simptomlar" Bakı, 2015). O, 1971-ci ildən Azərbaycan və Rusiya terapevtlər, kardioloqlar cəmiyyətlərinin üzvüdür.

Türkiyə, Rusiya, Orta Asiya, Avropa və Amerika ölkələrində çap olunmuş onlarla elmi məqalənin, 300-dən çox elmi işin, 50-dən çox kitabın, o cümlədən 20-dən çox dərsliyin, elmi-praktik vəsaitin, monoqrafiyanın, metodik tövsiyənin, 7 sənəmləşdirici təklifin müəllifidir. Azərbaycan Tibb Universitetində fəaliyyət göstərirdi 50 il ərzində yüzlərlə tələbə, gənc əməkdaş və dissertantların elmi işlərinin yerinə yetirilməsində və formalaşmasında onun yaxından köməyi olmuşdur.

"Qızıl Qələm" media və "İbn Sina" beynəlxalq mükafatları laureatı olan S.Alimetov 2005 və 2019-cu illərdə ilin ən yaxşı tədqiqatçı alimi sayılmışdır. Səmimi insan, qayğıkeş valideyn, bacarıqlı həkim, məhsuldar alim, yorulmaz müəllim S.Alimetov hal-hazırda universitetimizin Daxili xəstəliklər kafedrasında böyük həvəslə peşəsini uğurla davam etdirir.

Doğma kollektivimiz Sərvər müəllimi bu yubiley münasibətilə təbrik edir, ona Tanrının verdiyi ömrü indən sonra da şən və gümrah yaşamaq, işlərində isə bol-bol nailiyyətlər arzulayır.

Daxili xəstəliklər kafedrasının əməkdaşları

Göz duyğu orqanlarımızdan biri hesab olunur. Göz vasitəsi ilə ətrafımızdakıların ölçü və rəngini görür, baş verənlərə lazımi reaksiyamızı bildirir və buna uyğun olaraq addımlar atırıq.

vəziyyətini müəyyən etmək üçün anjo müayinəsinin aparıldığını da bildirib, gözə qoyulan bülürün ölçülməsinin - İOL Master cihazı və spekulyar mikroskop vasitəsilə endotel hüceyrələrin sayılmasının mümkünlüyünü də qeyd edib. Bundan başqa, topoqrafiya (buy-

Q.İsmayılov: "Klinikamızda göz xəstəliklərinin müayinə və müalicəsində ən müasir cihazlardan istifadə edilir"

Bu baxımdan göz bizim üçün əvəzolunmaz bir orqandır. Bəzən zaman keçdikcə, yaşlaşıdıqca gözümüzdə bəzi xəstəliklərin təzahür etdiyinin şahidi olur. Bu səbəbdən də göz nahiyyəməzdə hər hansı qüsurlar, ağrı və ya çatışmazlıqlar hiss etdikdə yaxşı oftalmoloq axtarışına çıxırıq.

Şəfaliyəllərə sahib olan həkimlərə rast gələndə isə sevinirik.

Çoxsaylı insanların və ailələrin sevincinə səbəb olan etibarlı oftalmoloqlardan biri də Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Oftalmologiya şöbəsinin müdiri, həkim-oftalmoloq Qurban İsmayılovdur. Onu pasiyentlər təkəcə peşəkar bir oftalmoloq kimi deyil, eyni zamanda xeyriyyəçi bir həkim kimi də tanıyırlar. Neçə illərdir ki, ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəylinin rəhbərliyi ilə Tədris Cərrahiyyə Klinikasında ənənəvi xeyriyyə aksiyaları keçirilir. Belə keçirilən aksiyalardan ən çox yararlananlar isə şəhid ailələri, torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü uğrunda sağlamlığını itirən şəxslər, onların ailə üzvləri, maddi vəziyyəti aşağı olan və müvəffəqiyyətə semestr imtahanlarını verən ATU-nun tələbələri olub. Bəs göz xəstəliklərinin müayinə və müalicəsi, o cümlədən əməliyyatlar zamanı Tədris Cərrahiyyə Klinikasında hansı aparatlardan istifadə olunur? Hansı müayinə və müalicə üsulları tətbiq edilir və bunlar günün tələbləri ilə səsleşirmi? Bizi maraqlandıran bu kimi suallara Qurban İsmayılov cavab verir. Onun bildirdiyinə görə, rəhbərlik etdiyi şöbədə gözün müayinəsi üçün ən müasir aparatlardan və cihazlardan istifadə olunur: "Bunların sırasında aftorefraktometr, tonometr, foropter, biomikroskopiya kimi cihazların adlarını çəkə bilərəm. Hansı ki, adlarını çəkdiyim həmin müasir cihazlar vasitəsilə görmə qabiliyyəti barədə dəqiq məlumatlar əldə etmək mümkündür. Məsələn, əvvəllər refraksiyanı yalnız skioskopiya metodu ilə müəyyən etmək mümkün idisə, hazırda avtorefraktometriya, korneal topoqrafiya üsulundan istifadə edirik. Tibb elminin nailiyyətlərindən yararlanaraq gözdə olan qüsurları tam şəkildə aşkar etmək mümkündür.

Əvvəllər göz dibi oftalmoskopla müayinə olunurdusa, artıq elmi yeniliklərin və müasir avadanlıqların sayəsində tor qışanın ön nazik qatını OCT, angiografiya metodu ilə dəqiq müayinə etmək mümkündür və klinikamızda bu metoddan uğurla istifadə olunur." Q.İsmayılov göz dibinin damarlarının

nuz qışanın qalınlığının ölçülməsi), hanfri (görmə sahəsinin ölçülməsi), AB - skan və rutin müayinələrinin də həyata keçirildiyini bildirib. Xəstə üzərində Arqon və YAQ lazer vasitəsilə müalicənin yüksək səviyyədə aparıldığını vurğulayıb: "Dünyanın inkişaf etmiş qabaqcıl ölkələrində istifadə olunan terminal qlaukoma da diod lazer texnologiyası icra olunur. Bizdə də 158 enokulyasiya olunması xəstədə diod lazetr əməliyyatı icra olunub, göz alması yerində saxlanılıb. Onlar əməliyyatdan sonra özlərini yaxşı hiss ediblər, heç bir şikayətləri olmayıb." Həkim-oftalmoloq gənclər arasında ən çox rast gəlinən xəstəlikdən də söhbət açıb. Bildirib ki, keratakonus xəstəliyi gənclər arasında ən çox rast gəlinən, refraksiya anomaliyaları isə onları narahat edən xəstəliklərdəndir. Keratakonus xəstəliyi ciddi fəsadlar törədir və bu zaman dünyada tətbiq edilən kross-litnging əməliyyatı icra olunur.

Anamoliyalar zamanı eksimer lazer əməliyyatından istifadə edildiyini bildiren həkim tələbələrə stimullaşdırmaq üçün 50 faiz ödəmək şərti ilə refraksiya problemi olan 5 tələbənin hər iki gözündə eksimer lazer əməliyyatının icra edildiyini qeyd edib: "Gözlərdə kataraktın aradan qaldırılması üçün hansısa xarici ölkəyə getməyə lüzum yoxdur. Problemi qaydasına salmaq üçün fakoemussifikasiya əməliyyatı müasir standartlara uyğun səviyyədə aparılır. Şöbəmizdə digər əməliyyatlar, o cümlədən çərplək, qapaq, yaş yolları, pferigium, enokulyasiya və evesserasiya əməliyyatları da yüksək səviyyədə, qüsursuz icra olunur."

Q.İsmayılov universitet rəhbərliyinin təşəbbüsü ilə keçirilən xeyriyyə aksiyalarından və bu aksiyaların davamlı olaraq keçiriləcəyindən də söhbət açıb. Bildirib ki, hər il olduğu kimi, bu il də xeyriyyə aksiyaları Ümummilli lider Heydər Əliyevin doğum və anım günlərində, Azərbaycan oftalmologiyasının banilərindən hesab olunan görkəmli alim Zərifə xanım Əliyevanın doğum günündə, Novruz və Ramazan bayramlarında da davam etdiriləcək.

Qabil ABDULLAYEV

Vəzərinin tərkibindəki vitamin ağızda olan yara və xoraların sağlamlığını sürətləndirir

◆ Ləkdə yetişdirilən bostan bitkisi olan vəzəri sürətlə inkişaf edir və əkiləndən iki həftə sonra onu dərib yemək olar. Soyuğa davamlı olduğuna görə onu ilin bütün fəsillərində yetişdirmək mümkündür.

Vəzərinin tərkibində olan maddələr dad reseptorlarını qıcıqlandırır və iştahı artırır. Həmçinin tərkibində olan kükürd həzmi normalaşdırır. Onun tərkibində yüksək miqdarda olan C vitamini ağızda olan yara və xoraların sağlamlığını sürətləndirir, kalium və natrium orqanizmdə maye balansını və ürək ritmini tənzimləyir.

Vəzərinin köklərini kəsəndən sonra təxminən 10 dəqiqə üçün birə nisbətində hazırlanmış sirkəli və limonlu su məhlulunda saxla-

yanda üzərində olan parazitlər tələf olur.

Bitkinin yarpaqları ilə yanaşı, toxumlarından da istifadə edilir. Toxumlarında olan doymamış yağ turşuları beyin işini yaxşılaşdırır, yaddaşı möhkəmləndirir, metabolizmi sürətləndirir, həmçinin qanda şəkəri tənzimləyir.

Yeni nəşrlər

“Əczaçılıq kimyası” dərsliyinin ikinci cildi işıq üzünə görüb

Azərbaycan Tibb Universitetinin Əczaçılıq kimyası kafedrası tərəfindən “Əczaçılıq kimyası” kitabının ikinci cildi çap olunub. Bu barədə məlumat verən kafedranın müdiri, professor Tahir Süleymanovun sözlərinə görə, “Əczaçılıq kimyası” əczaçılıq üzrə əsas ixtisas fənlərindən biridir.

Bu fənn ATU-nun əczaçılıq fakültəsinin III-IV kurslarında bakalavr pilləsində təhsil alan tələbələrə, eləcə də əczaçılıq kimyası ixtisaslaşması üzrə əczaçı magistrlərin tədris planına daxildir: “Sonuncu dəfə 1979-cu ildə “Əczaçılıq kimyası” dərsliyi hazırlanıb. Bundan sonra növbəti dərslik iki il öncə işıq üzünə görüb. Biz 2018-ci ildə “Əczaçılıq kimyası” dərsliyinin birinci cildini istifadəyə verdik. Dərsliyin birinci hissəsi əczaçılıq kimyasının ümumi problemləri və qeyri-üzvü preparatlara həsr edilmişdi”.

T.Süleymanovun sözlərinə görə, yeni istifadəyə verilən 2-ci cildə hetratsklik

birleşmələr və onların dərman preparatlarından bəhs olunur. Kitabda proqramı uyğun olaraq hər bir preparat haqqında məlumat verilib. Həmçinin, preparatın alınma üsulları, adının təbii, təmizliyinin təyini, miqdarının təyini və s. kimi dəqiq bilgiler yer alıb. Eləcə də, bu preparatların tibb təcrübəsində istifadə qaydası haqqında məlumatlar açıqlanıb.

Dərsliyin müəlliflərindən biri Cəmilə Yusifova bildirir ki, “Əczaçılıq kimyası” dərsliyinin dərci tələbələrini işini xeyli asanlaşdırıb: “Qeyd etdiyimiz kimi bu kitabın ilk hissəsi 2018-ci ildə nəşr olunub. Tələbələr belə bir dərsliyin çap olunmasından razılıq edirlər. Çünki bundan sonra 3-4 dərslikdən istifadə problemi aradan qalxıb, tələbələr üçün imtahan suallarına cavab tapmaq da yüngülləşib. Artıq 2 ildir ki, kafedrada bu fənn üzrə belə problemlər yaşanmır”.

“Əczaçılıq kimyası” dərsliyində əksər qruplar üzrə dərman preparatlarının istifadəsi aydın şəkildə izah olunduğundan, ATU-nun digər fakültələrinin tələbələri də kitabdan istifadə edə bilərlər.

Nevroloqlardan xəbərdarlıq: smartfonlar erkən əqli zəifliyə səbəb olur

Müasir cəmiyyətdə rəqəmləşdirilmə sistemindən həddindən artıq istifadə edilməsi əmək qabiliyyətinə malik 30 yaşdan 50 yaşa qədər olan insanların tez-tez beyin yorğunluğundan şikayətlənməsinə gətirib çıxarır. Neyroxirurq və yaddaş klinikasının direktoru Ayumi Okumura hesab edir ki, unutkanlıq ən yaxın zamanlarda yaşlı adamlara xas xüsusiyyət idi, amma indi bu hal gənclərdə də müşahidə olunur. Direktor bunu insanların vaxtlarının çox hissəsini kompüter arxasında və yaxud da smartfonlardan istifadə etməklə keçirmələri ilə əlaqələndirir.

AZƏRTAC “Medikforum” istinadla bildirir ki, beyin vaxtaşırı sosial şəbəkələrdən məlumatlar qəbul etməyə, videolara, fotoalara baxmağa, məktubları oxumağa məcbur olur və bu da onun yorulmasına gətirib çıxarır.

Məlumdur ki, beş hissiyyət orqanı – göz, qulaq, iy, dad, hiss orqanları vasitəsi ilə qəbul edilən hər bir informasiya beyin ağıl hissəsinin payına düşür və ondan sonra ilkin işlənmə üçün digər hissələrə ötürülür. İnformasiya dalğası ona gətirib çıxarır ki, beynin ağıl hissəsinin payına düşən işin həcmi öhdəsindən gəlməyə qadir olmur, fikirlərə nəzarət, emosiyaların idarə olunmasına təsir edə bilmir.

“Daxil edilən informasiyanın miqdarı həddindən artıq çoxalır, həzm olunmadan beyni yükləyir və bunun nəticəsində beyin zibil evinə döndür”, - deyir Okumura bildirir.

Beyni yorulan insan adi hallarda səhvlərə yol verməyə başlayır, materialı yadda sax-

laması çətinləşir, emosiyalarına nəzarət edə bilmir, qıcıqlanır və əsəbi olur. Onda ilkin əqli zəiflik və depressiya əlamətlərini xatırladan maraqlı və motivasiya hissələri itir.

Kompüter vasitəsilə işdə, eyni zamanda, bir-neçə tapşırığı yerinə yetirən müasir insan sadəcə öz istirahətinə vaxt ayırmalıdır. Əgər o, hətta məişət işlərini görürkən, smartfondan ayrılma bilmirsə və bununla paralel olaraq müxtəlif saytlara girib videolara baxırsa və ya oyun oynayırsa, onda öz beynini stress vəziyyətində saxlayır. Heç də təəccüblü deyil ki, bir qədər keçəndən sonra o, yorğunluq hiss edir və fikrini cəmləmək qabiliyyətini itirir. Bu da öz növbəsində, demensiyanın və stressin inkişafına gətirib çıxarır.

Beyin aparatının effektivliyini yüksəltmək və onun xidmət müddətini artırmaq üçün mütəxəssislər beynə istirahət verməyi tövsiyə edir. Bunun üçün sadəcə, qadjetlərdən istifadənin müddətini azaldılması və kifayət qədər yatmaq tələb olunur.

Hamilə qadın qripə tutularsa...

◆ Koronavirusun yayıldığı bir dövrdə insanlar soyuqdəymə və qrip əlamətlərinə daha ciddi yanaşırlar. Xüsusilə hamilə qadınlar yoluxucu, immuniteti zəiflədən xəstəliklərə tutulmaqdan qorxurlar. Hamilə qadınlar qripə tutularsa, hansı təcili tədbirlər görməlidir? ATU-nun mətbuat xidməti Tədris Cərrahiyyə Klinikasının ginekoloqu, II mamalıq ginekologiya kafedrasının assistenti Səbinə Babayevanın məsləhətlərini paylaşır.

S.Babayeva bildirir ki, qrip əhali arasında çox yayılan infeksiyon xəstəlikdir. Epidemiyaya zamanı əhalinin 40-70%-i qripə yoluxur: “Hər 3-4 ildən bir demək olar ki, əhalinin hamısı praktiki olaraq qripə xəstəlidir. Qrip – kəskin virus xəstəliyi olub, hava, damcı yolu ilə yayılır. Qripin əsasən 3 seroloji tipi A, B və C tipləri var. Bunların antigen xüsusiyyətləri dəyişir. Virus tənəffüs yoluyla orqanizmə düşür, respirator yolun silindrik epitelini, əsasən də traxeyanı zədələyir”.

Həkim bildirir ki, qripin inkubasiya dövrü 12-24 saatdır. Xəstəlik kəskin başlayır, hərarət 38-40 dərəcəyədək yüksəlir, titrətmə, ümumi intoksikasiya əlamətləri – baş ağrısı, zəiflik, əzələ ağrısı, gözdə ağrı, adinamiya baş verir. Bu cür kataral əlamətlər 2-3-cü sutkada yaranır.

Hamiləlik zamanı qripin keçirilməsi zamanı başa çatmamış hamiləlik, dölün anadangəlmə inkişaf anomaliyası və uşaq ölümünün faizi yüksək olur.

“Hamilə qadının immun və endokrin siste-

mi pozulur. Ciftədə tromboz, qışalara, göbək ciyəsinə ocaqlı qansızma, cift qan dövrünün pozulması inkişaf edir. Qrip hamiləliyin gec müddətində fetopatiyaya səbəb olur”.

Odur ki, hamiləlik zamanı mümkün qədər qripdən qorunmaq lazımdır. Qrip keçirən hamilə qadınların müalicəsi simptomatikdir və ev şəraitində aparılır. Belə xəstələr izolə edilməlidirlər. Onların qabları qaynar su ilə qaynadılmalıdır. Əgər ödem yoxdursa, bol maye, qələvili su (qaynar süd+borjomi) içilməlidir. Hərarət salıcı və ağrı kəsicisi preparatlar (asetilsalisil turşusu, parasetamol, analqin və s.) istifadə etmək, natrium -hidrokarbonatla boğazı qarqara etmək olar. Herpetiki səpkilər zamanı oksalin mazını sürtmək məsləhətdir. Fəsadlaşmamış qrip zamanı antibiotik məsləhət deyil”.

S.Babayeva qeyd edir ki, epidemiyaya zamanı qripin profilaktikası aparılır. Qadınların canlı və yaxud inaktivləşməmiş qrip əleyhinə peyvəndlə immunizasiyanın aparılması məsləhətdir.

Çinli mütəxəssislər koronavirusa yoluxmanı 29 dəqiqəyə müəyyənləşdirən analiz dəsti hazırlayıblar

◆ Çin Dövlət Tibbi Məhsullar Administrasiyası yeni tip koronavirusu (COVID-19) 29 dəqiqəyə müəyyən edən analiz dəstini təsdiqləyib.

Siamen Universitetinin tədqiqat qrupunun hazırladığı analiz dəsti xəstəxanalarda koronavirusa yoluxma şübhəsi olan şəxslərin kliniki müayinəsi zamanı istifadə olunacaq. Koronavirusun episentri olan Uxan şəhərindəki xəstəxanalarda analiz dəstlərinin kliniki sınaqları aparılıb.

Qeyd edək ki, Çində yeni tip koronavirusa (COVID-2019) yoluxanların sayı 80 min 814, bu virus səbəbindən ölənlər isə 3 min 73 nəfərə çatıb. Çin Dövlət Səhiyyə Komitəsinin məlumatına əsasən, indiyədək

55 min 481 nəfər sağalaraq xəstəxanadan tərək edib. Hazırda Çin üzrə 5 min 489 xəstənin vəziyyəti kritikdir.

Çindən başqa, 90-dan çox ölkədə 20 minə yaxın yoluxma, 360-dan yuxarı ölüm faktı qeydə alınıb.

Siqaretdən passiv istifadəçilərdə beyinə qansızma riski 20-30 faiz təşkil edir

◆ Hər il kişilər arasında siqaretdən istifadə etməyənlərin (passiv istifadəçilərin) 7,6 faizi, qadınların isə 4,7 faizi başqalarının bu məhsuldan istifadə edərkən məruz qaldıqları zərərli təsirləri nəticəsində ağciyərlərində xərçəng xəstəliyi əmələ gətirərək onların ölümünə səbəb olur.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Almanyanın Max-Plank Kimya Elmi-Tədqiqat İnstitutu siqaretin passiv istifadəçiləri ilə bağlı araşdırma aparıb və araşdırma əsasında bir sıra maraqlı nəticələr barədə məlumat yayıb. Tədqiqatçılar kinozallarda havanın çirklənmə dərəcəsinə və onun insan sağlamlığına mümkün təsirlərini araşdıraraq müəyyən edib ki, siqaret çəkməyən insanlar bu şəraitdə əks vərdişlərə sahib insanlarla bir yerdə kino izləyərkən ortalama on gilə siqaret çəkmiş olurlar. Bu da passiv siqaret istifadəçilərinə xərçəng, beyinə qansızma və infarkt kimi risklərin artmasına səbəb olur. Passiv

istifadəçilərə siqaret çəkilən otaqda olmaq və eyni zamanda, siqaretdən istifadə edilərkən istifadəçilərlə yaxın məsafədə durmaq məsləhət görülür.

Dünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə hər il 120 min insan siqaretdən istifadə etdiyi üçün vaxtından əvvəl dünyasını dəyişir. Ümumilikdə siqaret 90 toksin və xərçəng yaradan maddələri özündə cəmləşdirir ki, passiv istifadəçilər də qeyd edilən zərərli maddələrin təsirlərinə məruz qalırlar. Bununla yanaşı siqaretdən passiv istifadəçilərdə beyinə qansızma riski 20-30 faiz təşkil edir.

Martın 6-sı Beynəlxalq Stomatoloq Günüdür

Hər il martın 6-sı stomatoloqların peşə bayramı - Beynəlxalq Stomatoloq Günü qeyd edilir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu tarixin seçilməsinin səbəbi isə stomatologiya sənətinin əsas atributlarından birinin məhz həmin gün ixtira olunması ilə bağlıdır. Belə ki, 1790-cı ilin martın 6-da ABŞ-ın ilk prezidenti Corc Vaşinqtonun şəxsi diş həkimi Con Qrinvud tərəfindən stomatoloji bor kəşf edilib. Yeni ixtira ayaqla hərəkətə gətirilən iri bormaşın olub. Həmin stomatoloji alətin köməyi ilə Qrinvud tərəfindən Corc Vaşinqton üçün protez diş hazırlanıb. Ən maraqlısı odur ki, cihazın hərəkətə gətirilməsində Qrinvud öz anasına aid cəhrənin təkərindən istifadə edib. Elektrik bormaşın isə həmin ixtiradan bir əsr sonra, 1907-ci ildə istifadəyə verilib.

Stomatologiya ilə əlaqədar digər yeniliklər sırasında doktor Vaşinqton Şeffildin təbii tükü süni sintetik neylonla əvəz edərək dünyada ilk diş fırçasının buraxmasını qeyd etmək olar.

Beynəlxalq Diş Həkimləri Günü milli peşə bayramı kimi əvvəlcə yalnız ABŞ-da qeyd edilirdi. Sonralar diş həkimlərini təbrik etmək ənənəsi Şimali Amerikadan digər ölkələrə də yayıldı. Həmin ölkələr sırasında

ilk daxil olanlardan biri Hindistan oldu.

Stomatologiya tibbin ən qədim sahələrindən biridir. Bu gün diş həkiminin müalicə kabinetinə getmədən sağlamlığı qorumaq mümkün deyil. Bəşəriyyətin yalnız kiçik bir hissəsi xəstə diş, xəstə diş əti, ağız boşluğu ilə əlaqədar problemlərdən yan keçir. Yer kürəsi əhalisinin böyük bir hissəsi ömründə ən azı bir dəfə də olsun, nə vaxtsa stomatoloq kreslosunda oturaraq dişlərini müalicə etdirməyə məcbur olur.

Beynəlxalq Stomatoloq Günü çərçivəsində dişlərə müntəzəm və mütəmadi qulluq barədə mühazirələr oxunur və maarifçilik işi aparılır. Həmin tədbirlər zamanı uşaq kariyesinin profilaktikasına xüsusi diqqət ayrılır.

Əziz Tələbələr!

Azərbaycan Tibb Universitetinin "START UP" komitəsi yeni layihələrin qəbuluna start verdi. Artıq siz də öz innovativ ideyalarınızı gerçəkləşdirə bilərsiniz.

İşlər üzrə müvafiq şöbəsi və ya (055)2822518 nömrəsi ilə əlaqə saxlamaq olar.

Son müraciət tarixi: 31.03.2020
Qeyd: ATU "START UP" komitəsi 2019-cu ildə Azərbaycan Tibb Universitetinin nəzdində yaradılıb.

ATU START UP

AZERBAIJAN MEDICAL UNIVERSITY

Layihələr innovativ, kreativ, aktual, problemin həllinə yönəlmiş, texnoloji (web sayt, app, elektron cihaz və s.) mövzularla əlaqədar olmalıdır. Müraciət üçün ATU-nun elmi

Komitə ilk "Paliativ +" layihəsi ilə İZB startup müsabiqəsi çərçivəsində Respublika finalında III yerin sahibi olaraq maliyyə dəstəyi alıb.

Etibarsız sayılır

II müalicə-profilaktika fakültəsinin III kurs, 317² qrup tələbəsi Qasımova Şövkət Elyas qızının adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xalq təbabəti

İtburnu xəstəyə dərman vasitəsi kimi təsir göstərir

◆ Təbiətdə itburnunun qurudulmuş meyvələri, həbləri və maye ekstraktı istifadə edilir. XVII əsrdə Rusiyada itburnu meyvələri fəvqəladə dərman kimi yalnız məşhur adamlara xüsusi icazə ilə verilmirdi.

Hazırda itburnu meyvəsi vitaminin mənbəyi kimi təbabətdə geniş istifadə olunur, onun tərkibində olan C vitamini orqanizmdə gedən bir sıra proseslərdə iştirak edir.

İtburnu meyvələri çay, sirop, ekstrakt və toz şəklində C vitaminin orqanizmdə çatışmazlığı ilə əlaqədar olan qan azlığında, zəiflikdə, aterosklerozda, gec sağalan yaralarda, böyrək daşı xəstəliyində, qaraciyər problemlərində və s. xəstəliklərdə istifadə edilir.

Tibet təbabətində itburnu meyvələri öd ayrılmasında kömək edən və ümumi maddələr mübadiləsini yaxşılaşdıran vasitədir. İtburnunun tərkibi müxtəlif vitamin və kimyəvi elementlərlə zəngin olduğu üçün sağlam orqa-

nizm üçün profilaktik, xəstə üçün çox lazımlı dərman vasitəsidir. Payız-qış fəsilərində itburnudan müntəzəm istifadə etmək daha xeyirlidir. Çiçəklərindən gülbandı, mürəbbə, meyvəsindən isə şərbət, doşab və bir sıra faydalı məhsullar hazırlanır. Ətirli çayı min bir dərddin dərmanıdır. Kök və yarpaqlarından da dərman kimi yararlanmaq mümkündür.

Xurma bakteriya və parazitləri məhv edir

◆ Min bir dərddin dərmanı olan xurma nadir qida məhsullarındandır. Onun tərkibi insan üçün vacib olan vitaminlər və mikroelementlərlə zəngindir.

Xurma insan sağlamlığı üçün təhlükə yaradan bakteriya, mikrob, parazit daşıyıcısı deyil, əksinə onun tərkibindəki maddələr orqanizm üçün problem yaradan bakteriya və parazitləri məhv edir. Tənəffüs yollarının xəstəliklərindən əziyyət çəkənlər üçün xurma olduqca faydalıdır. Ürək xəstəlikləri zamanı müntəzəm olaraq xurmadan istifadə etmək ürəyin tam fəaliyyətinin bərpası üçün ən yaxşı vasitələrdən biri sayılır.

Xurma damar və kapilyarların divarlarını möhkəmləndirir, həmçinin qan dövranını yaxşılaşdırır, yüksək qan təzyiqi olanlara müsbət təsir göstərir. Lakin şəkərli diabet xəstələrin, mədəsində qastrit olanların

onu qəbul etməsi məsləhət görülmür.

Cənnət meyvəsi sayılan xurmanın faydalı cəhətlərindən biri də müxtəlif kimyəvi dərman preparatlarının qəbulundan sonra onların orqanizmdə yaratdığı fəsadların aradan qaldırılması xüsusiyyətidir. Mütəmadi xurmadan istifadə immun sistemini gücləndirir, onu lazımi səviyyədə saxlayır.

Gilas qanı təmizləyir, arıqlamağa kömək edir

◆ Dadlı, sulu və tərkibi vitaminlərlə zəngin gilasa ən sevimli meyvələrdəndir.

Gilas meyvələri immuniteti artırmaq və orqanizmi zəhərli maddələrdən təmizləmək xüsusiyyətinə malikdir. Öd kisəsində olan daşların parçalanıb tökülməsində gilasin tərkibində olan turşu birləşmələrinin böyük rolu var. Orqanizmdə olan artıq mayeni, zərərli qidaları bədəndən xaric edir, qanı təmizləyir və bunun nəticəsində arıqlamağa kömək edir. Hissə verilmiş qidaların qəbulundan sonra bir ovuc gilasa yeyilməsi qidanın zərərli maddələrinin xaric olmasına səbəb olur. Məhz həmin xüsusiyyətlərinə görə gilasa "qaraciyərin dostu" sayılır.

Qəbizlik və öskürək zamanı da gilasa çox faydalıdır. Arıqlamaq istəyənlərə onun meyvələri ilə qidalanmaq məsləhət görülür. Gilasa ağacının qabığına dəmləməsi

qızdırmanı aşağı salır. Meyvənin saplağını dəmləyib içmək sidikqovucu kimi müsbət təsir göstərir.

Qırmızı gilasin suyunun üz və boyun nahiyəsinə sürtülməsi dəridə olan qırıqları açır və dərinin rəngi təmizlənir, tərəvətlənir.

Allah rəhmət eləsin!

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektorluğu və Həmkarlar İttifaqı Komitəsi ATU-nun Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri, dosent Cahangir Qasımova atası

LƏTİF QASIMOVUN vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Təbib" qəzetinin redaksiyası, Əczaşılıq və Hərbi Tibb fakültələrinin dekanlıqları, Əsaslı kitabxananın kollektivi, Farmakologiya, Qulaq, burun və boğaz xəstəlikləri, Qidalanma və kommunal gigiyena, İctimai fənlər, Əczaşılıq texnologiyası və idarəçiliyi, Tibbi və bioloji fizika, İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya, Yoluxucu xəstəliklər, Şüa diaqnostikası və terapiyası, Uşaq-yeniyyətəmlərin sağlamlığı və əmək sağlamlığı, Ağciyər xəstəlikləri, Normal fiziologiya, Ümumi gigiyena və ekologiya kafedralarının əməkdaşları ATU-nun Həmkarlar

İttifaqı Komitəsinin sədri, dosent Cahangir Qasımova atası

LƏTİF QASIMOVUN vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Təbib" qəzetinin kollektivi iş yoldaşları Qabil Abdullayevə dayısı

Eldar müəllimin vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İctimai səhiyyə fakültəsinin dekanlığı, "Təbib" qəzetinin kollektivi, İctimai səhiyyə, Qidalanma və kommunal gigiyena, Uşaq-yeniyyətəmlərin sağlamlığı və əmək sağlamlığı, Yoluxucu xəstəliklər, Normal fiziologiya və Farmakologiya kafedralarının əməkdaşları İctimai səhiyyə fakültəsinin dekanı, professor Anar Ağayevə əzizləri

Minayə xanım və Şəhriyarın vaxtsız vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın baş müəllimi Aytən Rzayevaya atası

Məmməd müəllimin vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkilatı kafedrasının əməkdaşları kafedranın müdiri, professor Rafiq Çobanova qardaşı

Namiq Çobanovun vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Təbib" qəzetinin redaksiyası və TCK-nın Fizioterapiya və tibbi bərpa şöbəsinin kollektivi şöbənin əməkdaşı Sara Şərifovaya həyat yoldaşı

Əli müəllimin vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Baş redaktor
ELDAR İSMAYIL

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Qəzet "Təbib" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılır, səhifələnir, "Bəxtiyar-4" İKŞ-də çap olunur.

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 98^c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisensiya H - 022633
İndeks -0269
Sayı 2200